

707.

Oświadczenie rządowe

z dnia 13 czerwca 1924 roku

w przedmiocie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Układu polsko-niemieckiego, podpisanego w Berlinie dn. 10 lipca 1923 r., dotyczącego zmiany § 75 Układu polsko-niemieckiego, podpisanego we Wrocławiu dn. 24 czerwca 1922 r. o uprzywilejowanym tranzycie między polskim Górnym Śląskiem a resztą Polski przez niemiecki Górny Śląsk.

Podaje się niniejszem do wiadomości, że w wykonaniu jednego z końcowych ustępów Układu polsko-niemieckiego, podpisanego w Berlinie dn. 10 lipca 1923 r., dotyczącego zmiany § 75 Układu polsko-niemieckiego, podpisanego we Wrocławiu dnia 24 czerwca 1922 r. o uprzywilejowanym tranzycie między polskim Górnym Śląskiem a resztą Polski przez niemiecki Górny Śląsk, została dokonana w Warszawie w dniu 30 kwietnia 1924 r. wymiana dokumentów ratyfikacyjnych powyższego Układu.

Minister Spraw Zagranicznych: *Maurycy Zamoyski*

708.

POLSKO-NIEMIECKI UKŁAD

o górnośląskim pasie pogranicznym.

(zatwierdzony ustawą z dnia 9 lipca 1924 r.—Dz. U. R. P. № 60, poz. 600).

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

MY

STANISŁAW WOJCIECHOWSKI

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem wiedzieć należy, wiadomem czynimy:

Dnia dwudziestego trzeciego lutego tysiąc dziewięćset dwudziestego czwartego roku podpisany został w Warszawie pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Rzeszy Niemieckiej Układ o Górnośląskim pasie pogranicznym, który słowo w słowo brzmi jak następuje:

POLSKO-NIEMIECKI UKŁAD O GÓRNOŚLĄSKIM PASIE POGRANICZNYM.

Stosownie do artykułu 233 polsko-niemieckiej Konwencji Górnośląskiej, zawartej w Genewie dnia 15 maja 1922 r., Rząd polski i Rząd niemiecki postanowiły wszcząć rokowania w celu zawarcia nowego układu odnośnie zagadnień, uregulowanych w dziale IV tytułu I części V wyżej wymienionej Konwencji. W tym celu mianowały swymi pełnomocnikami:

POLSKA:

Wicemarszałka Sejmu Dr. ZYGMUNTA SEYDE,

NIEMCY:

Posła Dr. PAUL ECKARDT,

Prezydenta Policji Dr. GOTTFRIED SCHWENDY,

którzy, po wymianie pełnomocnictw, uznanych za sporządzone w dobrej i należytej formie, zgodzili się na postanowienia następujące:

POLNISCH-DEUTSCHES ABKOMMEN ÜBER DEN OBERSCHLESISCHEN GRENZBEZIRK.

Nachdem sich die Polnische und die Deutsche Regierung dahin verständigt haben, gemäss Artikel 233 des am 15 Mai 1922 in Genf unterzeichneten polnisch-deutschen Abkommens über Oberschlesien in Verhandlungen über den Abschluss eines neuen Abkommens über die in Teil V Titel I Kapitel 4 des vorbezeichneten Abkommens geregelten Fragen einzutreten, haben sich die zu diesem Zwecke bestellten Bevollmächtigten, nämlich:

für die REPUBLIK POLEN

der Vizemarschall des Sejm Dr. ZYGMUNT SEYDA;

für das DEUTSCHE REICH

der Gesandte Dr. PAUL ECKARDT,

der Polizeipräsident Dr. GOTTFRIED SCHWENDY,

nach Prüfung ihrer in guter und gehöriger Form befundenen Vollmachten über Nachstehendes geeinigt:

I.

Postanowienia ogólne.**Artykuł 1.**

Specjalny pas pograniczny, ustanowiony na zasadzie artykułu 238 polsko-niemieckiej Konwencji Górnośląskiej, zawartej w Genewie dnia 15 maja 1922 r., zostaje utrzymany z tem, że każdemu z umawiających się Państw przysługuje prawo zcieścić szerokość tego pasa po swojej stronie do trzech kilometrów na odcinkach, gdzie to ze względu na stosunki miejscowe uważa za wskazane. Zarządzenie takie ma być drugiemu Państwu zakomunikowane i publicznie ogłoszone.

Artykuł 2.

Mieszkańcy specjalnego pasa pogranicznego korzystają będą zgodnie z postanowieniami poniższymi ze szczególnych ułatwień przy przejściu granicy.

II.

Rolnictwo i leśnictwo.**Artykuł 3.**

(1) Właściciele gruntów lub lasów, położonych w specjalnym pasie pogranicznym, o ile mieszkania ich lub urządzenia gospodarstwa rolnego oddzielone są linią graniczną od obszarów użytkowych rolnych lub leśnych, przynależnych do tych mieszkań albo urządzeń, będą niezależnie od tego, czy posiadłości ich stanowią, lub nie stanowią jednego kompleksu, mieli prawo:

- a) przewozić przez granicę bez opłaty cła, niezbędne dla racjonalnej eksploatacji ich posiadłości, nawozy, nasiona lub sadzonki leśne, narzędzia używane w gospodarce rolnej i leśnej oraz przybory rybackie (te narzędzia i przybory—z obowiązkiem ich przeniesienia z powrotem);
- b) przewozić przez granicę, bez opłaty cła, plony lub wytwory swych posiadłości, o ile uprawniony tych plonów i wytworów do zużycia we własnym gospodarstwie potrzebuje. Jako wytwory uważa się także mieko i jego przetwory, bity drób, zarznięte owce, cielęta i świnię, ubita dziczyzna oraz żywe i śnięte ryby;
- c) przepędzać przez granicę, bez opłaty cła, swe bydło w celu czasowego wypasania go na swych gruntach, położonych po drugiej stronie oraz przypędzać z powrotem bez cła także inwentarz z przychowkiem, ewentualnie urodzonym po drugiej stronie granicy. Bydło to, udojone z niego mleko i jego przetwory, jak niemniej mięso zwierząt dorzniętych winny być przewiezione do kraju, gdzie się znajduje siedziba gospodarza. Władze celne obu państw za wspólnym porozumieniem się mogą zezwolić na wyjątki;

I.

Allgemeine Bestimmungen.**Artikel 1.**

Der besondere Grenzbezirk, der durch Artikel 238 des am 15 Mai 1922 in Genf unterzeichneten polnisch-deutschen Abkommens über Oberschlesien gebildet worden ist, wird mit der Massgabe aufrecht erhalten, dass es jedem der vertragschliessenden Staaten freisteht an Stellen, wo es ihm die örtlichen Verhältnisse angezeigt erscheinen lassen, die Breite des Bezirks auf seiner Seite bis auf drei Kilometer herabzusetzen. Eine solche Massnahme ist dem anderen Staate mitzuteilen und öffentlich bekannt zu machen.

Artikel 2.

Die Bewohner des besonderen Grenzbezirks geniessen innerhalb dieses Bezirks Erleichterungen beim Überschreiten der Grenze gemäss den nachstehenden Bestimmungen.

II.

Land- und Forstwirtschaft.**Artikel 3.**

(1) Eigentümer von innerhalb des Grenzbezirks gelegenen landwirtschaftlichen oder forstwirtschaftlichen Grundstücken, deren Wohnstätte oder landwirtschaftliche Betriebsstätte durch die Grenze von dazu gehörigen land- oder forstwirtschaftlichen Nutzungsflächen getrennt ist, sollen, gleichviel ob ein unmittelbarer Zusammenhang zwischen diesen besteht oder nicht, berechtigt sein:

- a) zum Zwecke der ordnungsmässigen Bewirtschaftung ihrer Grundstücke Düngemittel, Saatgut (Forstpflanzen), sowie landwirtschaftliche, forstwirtschaftliche und Fischereigeräte, diese Geräte gegen die Verpflichtung der Wiederausfuhr, zollfrei über die Grenze zu bringen;
- b) die Ernte oder das Nutzungsergebnis Ihrer Grundstücke zollfrei über die Grenze zu bringen, soweit der Berechtigte der Ernte oder des Nutzungsergebnisses für die eigene Wirtschaft bedarf. Als Nutzungsergebnis gelten auch Milch und die daraus gewonnenen Erzeugnisse, geschlachtetes Geflügel, geschlachtete Hammel, Kälber und Schweine, erlegtes Wild sowie lebende und tote Fische;
- c) ihr Vieh zollfrei auf die auf der anderen Seite gelegenen Grundstücke vorübergehend zur Weide zu bringen und es mit dem etwa dort geborenen Zuwachs zollfrei zurückzubringen. Dieses Vieh, die von ihm gewonnene Milch und die daraus hergestellten Erzeugnisse sowie das Fleisch notgeschlachteter Tiere sind nach dem Lande des Betriebssitzes zurückzuführen. Ausnahmen können von den örtlichen Zollbehörden im beiderseitigen Einvernehmen zugelassen werden;

- d) przeprowadzać, bez opłaty cła, na drugą stronę granicy inwentarz dla czasowego leczenia przez weterynarza, dla stanowienia i kastrowania. Postanowienia zdań 2, 3 litery c) mają analogiczne zastosowanie.

(2) Właściciele będą mieli prawo zabierać ze sobą, bez opłaty cła, na drugą stronę granicy żywność na jeden dzień, do wysokości najwyżej 1-go kilograma. W ilości tej może się znajdować nie więcej jak 250 gramów mięsa, słoniny lub tłuszczu, jednakowoż nie masła. Zabieranie ze sobą napojów alkoholicznych i mleka nie jest dozwolone. Jako żywność uważane będą wyłącznie przyrządzone środki spożywcze, nie zaś surowe produkty, służące do ich przyrządzenia.

(3) Zwierzęta pociągowe i wszelkie środki przewozowe, używane do racjonalnego gospodarstwa, korzystać będą również z wolności celnej, pod warunkiem powrotu.

Artykuł 4.

Wolność celna, przewidziana w artykule 3, obejmuje zwolnienie od ceł wwozowych i ceł wywozowych, jak również od wszelkich innych opłat i poborów. Ponadto stanowi ona wyjątek w stosowaniu istniejących zakazów wwozu i wywozu. O ile poza tym produkty gospodarstwa rolnego lub leśnego podlegałyby w jednym z obu krajów systemowi scentralizowanej gospodarki, wynikające z tego systemu ograniczenia nie będą stosowane.

Artykuł 5.

(1) Z przewidzianych powyżej ulg korzystać będą wyłącznie osoby, osiadłe w specjalnym pasie pogranicznym przed 1 stycznia 1922 r. Ulgi te nie będą przysługiwały ipso facto w razie nowego nabycia posiadłości po tej dacie; jednakowoż nabycie w drodze spadku lub też dołączenie przez wydzierżawienie nowych gruntów do gruntów już eksploatowanych po drugiej stronie granicy nie będzie uważane za nowe nabycie. O ile do dzierżawienie nastąpiło po 15 czerwca 1922 r., wygasają ulgi z upływem dnia 31 października 1924 r.

(2) Osoby, posiadające prawo do użytkowania posiadłości, jak również osoby, pracujące przy gospodarstwie łącznie z członkami rodziny, traktowane będą narówni z właścicielami posiadłości rolnych lub leśnych.

Artykuł 6.

Przekraczanie granicy odbywać się winno w punktach zwykłej kontroli celnej. Jednakowoż miejscowe władze celne zezwalać będą w miarę możliwości na przejście granicy w innych punktach w celu skrócenia drogi.

Artykuł 7.

(1) Osoby, którym przysługują powyższe ulgi, dotyczące ruchu w specjalnym pasie pogranicznym, będą mogły korzystać z nich wyłącznie w tych okre-

- d) ihr Vieh vorübergehend zum Zwecke der tierärztlichen Behandlung, des Belegens, Schneidens usw. zollfrei auf die andere Seite der Grenze zu bringen. Die Bestimmungen unter c) Satz 2, 3 finden sinngemässe Anwendung.

(2) Den Eigentümern soll gestattet sein, beim Überschreiten der Grenze einen Tagesmundvorrat im Höchstgewicht von einem Kilogramm zollfrei mit sich hinüberzunehmen. Der Tagesmundvorrat soll jedoch höchstens zweihundertfünfzig Gramm Fleisch, Speck oder Fett, aber keine Butter umfassen. Die Mitnahme von geistigen Getränken und von Milch ist nicht zulässig. Als Mundvorrat werden nur zubereitete Nahrungsmittel, nicht aber Rohstoffe, die zu ihrer Herstellung dienen, angesehen.

(3) Die für die ordnungsmässige Bewirtschaftung verwendeten Zugtiere und Fahrzeuge aller Art sollen ebenfalls Zollfreiheit gegen die Verpflichtung zur Wiederausfuhr geniessen.

Artikel 4.

Die im Artikel 3 vorgesehene Zollfreiheit umfasst die Freiheit von Aus- und Einfuhrzöllen sowie von sämtlichen Gebühren und sonstigen Abgaben; ausserdem soll von der Anwendung bestehender Aus- und Einfuhrverbote abgesehen werden. Überdies sollen, falls das Ergebnis der land- oder forstwirtschaftlichen Nutzung in einem der beiden Länder der Zwangsbewirtschaftung unterliegt, die damit verbundenen Einschränkungen nicht angewendet werden.

Artikel 5.

(1) Nur die innerhalb des Grenzbezirks vor dem 1. Januar 1922 ansässigen Personen geniessen die oben vorgesehenen Erleichterungen. Neuerwerbungen nach diesem Zeitpunkte berechtigen an sich nicht zum Genusse der Vergünstigungen; jedoch sollen Erwerb in Erbgang sowie Zupachtung zu bereits jenseits der Grenze belegenen Grundstücken nicht als Neuerwerb angesehen werden. Falls die Zupachtung erst nach dem 15. Juni 1922 erfolgt ist, erlöschen die Vergünstigungen mit Ablauf des 31. Oktober 1924.

(2) Wie die Eigentümer land- oder forstwirtschaftlicher Grundstücke werden auch andere zur Nutzung von derartigen Grundstücken Berechtigte sowie die in ihrer Wirtschaft beschäftigten Personen einschliesslich der Haushaltsangehörigen behandelt.

Artikel 6.

Der Grenzübergang soll an den regelmässigen, für den Zollverkehr geöffneten Übergangsstellen erfolgen. Jedoch soll nach Möglichkeit zur Vermeidung von Umwegen der freie Übergang an anderen Stellen durch die örtlichen Zollbehörden gestattet werden.

Artikel 7.

(1) Die berechtigten Personen geniessen die im vorstehenden geregelten Vergünstigungen nur für den Grenzübergang in dem Grenzbezirk innerhalb

sach czasu i w tych chwilach, kiedy stosownie do zwyczajów miejscowych prowadzone są prace rolne lub leśne.

(2) Wolność celna rozciąga się między innymi na produkty naturalne, które mają być mielone, tłuczone, cięte, śrutowane, piłowane i t. d. we własnych młynach i innych zakładach, położonych po drugiej stronie granicy w obrębie specjalnego pasa pogranicznego. Po ukończeniu obróbki lub przeróbki musi nastąpić zwrot.

Artykuł 8.

Celem skutecznej kontroli prawidłowego powrotnego wywozu maszyn, środków przewozowych, narzędzi używanych w gospodarce rolnej i leśnej, oraz przyborów rybackich i zwierząt, dla których przewidziane są w niniejszej umowie ulgi tylko w razie zobowiązania się do ich powrotnego wywozu, ustanawia się co następuje:

- a) Właściciel maszyn, środków przewozowych, narzędzi lub przyborów winien wobec obustronnych władz celnych pisemnym oświadczeniem, do którego ma być dołączone opisanie tych przedmiotów, zobowiązać się do powrotnego wywozu oraz przyjąć odpowiedzialność na wypadek nieuskutecznienia tego wywozu. Osoby, którym powierzono przewiezienie tych przedmiotów przez granicę, winny mieć ze sobą dokument celny, zawierający poświadczenie tożsamości tych przedmiotów i okazać je na żądanie właściwym urzędnikom celnym. Niniejsze postanowienia nie dotyczą narzędzi robotniczych, które noszą ze sobą robotnicy, jak młoty, piły, łopaty, siekiery i t. p.;
- b) Obustronnym władzom celnym winien być doręczony — potwierdzony przez miejscową policję wykaz ogólnego stanu zwierząt w pasie pogranicznym właściciela gruntu, oraz pisemne oświadczenie, iż się zobowiązuje do powrotnego wywozu i przyjmuje odpowiedzialność, gdyby ten wywóz nie nastąpił. Jeżeli właściciel posiada w pasie pogranicznym więcej majątków, to ma sporządzić dla każdego majątku oddzielny wykaz. Wykaz ten winien być w razie jakiegokolwiek zmiany w terminie dwutygodniowym uzupełnionym. Konie winny mieć znaki wypalane, bydło rogate i nierogacizna winny mieć znaki palone lub plomby w uszach. Konwojent bydła winien posiadać przy sobie dokument celny, zawierający poświadczenie tożsamości każdej sztuki i na żądanie właściwym urzędnikom go okazać. Dla drobiu, owiec i kóz wystarcza wykaz ilościowy;
- c) W razie złożenia pisemnego oświadczenia, wymienionego wyżej pod a) i b) nie można żądać złożenia kaucji.

der für die land- oder forstwirtschaftliche Tätigkeit ortsüblichen Zeiten.

(2) Die Vergünstigungen umfassen auch das zollfreie Vermahlen, Stampfen, Schneiden, Schrotten, Sägen usw. der gewonnenen Bodenerzeugnisse in den berechtigten Personen gehörenden, im Gebiete des anderen Staates innerhalb des Grenzbezirks liegenden Mühlen oder sonstigen Werken. Nach der Vornahme der Be- oder Verarbeitung muss Wiederausfuhr erfolgen.

Artikel 8.

Zwecks einer wirksamen Kontrolle der ordnungsgemässen Wiederausfuhr der Maschinen, Beförderungsmittel, landwirtschaftlichen, forstwirtschaftlichen und Fischereigeräte sowie der Tiere, für die in diesem Abkommen Vergünstigungen nur gegen die Verpflichtung der Wiederausfuhr zugestanden worden sind, wird folgendes bestimmt:

- a) Der Besitzer der Maschinen, Beförderungsmittel oder Geräte hat sich in einer schriftlichen Erklärung, mit der eine Beschreibung der betreffenden Gegenstände zu verbinden ist, den beiderseitigen Zollbehörden gegenüber zur Rückbeförderung und zur Haftung für den Fall der Nichtrückbeförderung zu verpflichten. Die mit der Beförderung über die Grenze beauftragten Personen haben für die vorbezeichneten Gegenstände ein den Identitätsnachweis enthaltendes Zolldokument bei sich zu führen und den zuständigen Beamten auf Verlangen vorzuweisen. Die vorstehenden Bestimmungen finden auf Arbeitsgerät, das die Arbeiter mit sich zu führen pflegen, wie Hämmer, Sägen, Schaufeln, etc., keine Anwendung.
- b) Den beiderseitigen Zollbehörden ist je ein ortspolizeilich beglaubigtes Verzeichnis des gesamten, im Grenzbezirke vorhandenen Viehbestands des Grundbesitzers und eine schriftliche Erklärung zu überreichen, durch die dieser die Verpflichtung zur Rückbeförderung der Tiere und die Haftung für den Fall der Nichtrückbeförderung übernimmt. Besitzt der Eigentümer im Grenzbezirke mehrere Wirtschaftsbetriebe, so sind für die einzelnen Betriebe getrennte Verzeichnisse vorzulegen. Die Verzeichnisse sind in dem Falle von Veränderungen binnen zwei Wochen richtigzustellen. Pferde müssen durch Brand, Horn und Borstenvieh muss durch Brand oder Ohrenplombe gekennzeichnet sein. Diejenige Person, welche die Beförderung des Viehs zu leiten hat, muss für jedes Tier ein den Identitätsnachweis enthaltendes Zolldokument mit sich führen und den zuständigen Beamten auf Verlangen vorweisen. Bei Geflügel, Schafen und Ziegen genügt ein Nachweis über die Zahl der Tiere.
- c) Beim Vorliegen einer Verpflichtungserklärung der vorstehend unter a) und b) bezeichneten Art kann die Hinterlegung einer Sicherheit nicht gefordert werden.

III.

Prace ręczne, rzemiosła, wolne zawody i t. d.**Artykuł 9.**

„Rękodzielnicy i rzemieślnicy, mieszkający w obrębie pasa pogranicznego jednego Państwa, będą mogli wykonywać swą pracę zawodową w obrębie pasa pogranicznego drugiego Państwa pod warunkiem stosowania się do tamże obowiązujących przepisów i będą mogli zabierać z sobą narzędzia potrzebne do pracy, bez opłaty cła, z zastrzeżeniem, że przeniosą je z powrotem po ukończeniu roboty. Będą oni mogli również zabierać z sobą żywność na jeden dzień w ilości wymienionej w ustępie 2 artykułu 3 oraz w artykule 12. Ponadto wolno im przenosić, bez opłaty cła, przedmioty lub części przedmiotów, pochodzące z drugiej strony specjalnego pasa pogranicznego, a przeznaczone do naprawy, pod warunkiem powrotnego ich przeniesienia. Również wolno im zabierać ze sobą, bez cła, materiał potrzebny do naprawy—w ilościach odpowiadających zakresowi pracy rzemieślników lub rękodzielników, który oni bez posługiwania się środkami przewozowymi mogą nieść. Każdemu uprawnionemu jest przejście i powrót przez granicę z materiałami tego samego rodzaju dozwolone tylko raz na dzień. Materiał ten nie może służyć do wyrabiania nowych przedmiotów i o ile nie zostanie zużyty, musi być wywieziony z powrotem.

Artykuł 10.

(1) Osoby, wykonywujące zawody wyzwolone, (lekarze, akuszerki, duchowni, miernicy, geometrzy, miernicy górniczy i t. d.) korzystać będą *mutatis mutandis* z ulg, przewidzianych w artykule 9.

(2) Mieszkańcy specjalnego pasa pogranicznego będą mogli zabierać ze sobą, bez opłaty cła, przedmioty potrzebne do wykonywania obrzędów religijnych, do mszy świętej, do komunji, bierzmowania, pierwszej komunji i ostatniego namaszczenia, jako to: kielichy, cymborja, książki, chorągwie, świece i t. d. Podobne ułatwienia będą udzielane przy pogrzebach dla przewożenia ciała, dla przewozu przedmiotów używanych przy tych obrzędach, oraz dla utrzymania i zdobienia grobów.

(3) Straże ogniowe, wzywane do niesienia pomocy na wypadek pożaru w obrębie specjalnego pasa pogranicznego, oraz kopalniane ekspedycje ratunkowe nie będą poddawane żadnym ograniczeniom przy przewozie niezbędnych przyrządów.

Artykuł 11.

Wolność celna przewidziana w artykułach 9 i 10 obejmuje zwolnienie od ceł wwozowych i wywozowych i rozciąga się również na niezbędne środki transportowe i zwierzęta pociągowe, nie obejmuje jednak środków leczniczych, o ile nie są przewożone przez lekarzy, lub też w celach dezynfekcyjnych przez akuszerki. Środków leczniczych, niedopuszczonych do obrotu w Państwie, do którego miałyby

III.

Handwerk, Gewerbe, freie Berufe usw.**Artikel 9.**

Handwerker und Gewerbetreibende, die in dem einen Staate innerhalb des Grenzbezirks wohnen, sollen berechtigt sein, im anderen Staate innerhalb des Grenzbezirks ihre berufliche Tätigkeit unter Beachtung der dort geltenden Bestimmungen auszuüben und dabei das erforderliche Handwerks und Betriebsgerät zollfrei unter der Bedingung der Wiederausfuhr nach Beendigung der Arbeit mit sich zu führen. Ebenso soll ihnen gestattet sein, den täglichen Mundvorrat in dem im Artikel 3 Absatz 2 und Artikel 12 festgesetzten Umfange mit sich zu nehmen. Ferner sollen sie zur Vornahme von Ausbesserungen aus dem Grenzbezirke des anderen Staates stammende auszubessernde Gegenstände oder Teile von solchen unter der Bedingung der Wiederausfuhr zollfrei mit sich führen dürfen. Desgleichen ist ihnen die zollfreie Mitnahme von Material für Ausbesserungen im Rahmen eines kleinen gewerblichen oder Handwerksbetriebs in Mengen gestattet, die sie ohne Inanspruchnahme von Beförderungsmitteln mit sich zu tragen vermögen. Jedem Berechtigten ist der Übertritt und der Rückübertritt über die Grenze mit gleichem Material täglich nur einmal erlaubt. Das Material darf nicht zur Herstellung von neuen Gegenständen benutzt werden; soweit es nicht verbraucht ist, muss es wiederausgeführt werden.

Artikel 10.

(1) Personen, die einen freien Beruf ausüben (Ärzte, Hebammen, Geistliche, Feldmesser, Landmesser, Markscheider usw.), sollen in entsprechender Weise der im Artikel 9 aufgeführten Vorteile teilhaftig sein.

(2) Die Bewohner des Grenzbezirks können in Ausübung ihrer Religion die nötigen Gegenstände für Abendmahl, Kommunion, Firmung, Einsegnung und Letzte Oelung, wie Kelche, Ziborien, Bücher, Fahnen, Kerzen usw. zollfrei mit sich nehmen. Entsprechende Erleichterungen sollen auch bei Begräbnissen für die Beförderung der Leichte sowie für die bei diesen Feiern verwendeten Gegenstände und für die Unterhaltung und Ausschmückung von Gräbern gewährt werden.

(3) Die Feuerwehr sowie Grubenrettungsmannschaften unterliegen innerhalb des Grenzbezirks keiner Beschränkung in der Mitnahme der erforderlichen Gerätschaften.

Artikel 11.

Die in den Artikeln 9, 10 vereinbarte Zollfreiheit umfasst die Freiheit von Ein- und Ausfuhrzöllen und erstreckt sich auf die erforderlichen Beförderungsmittel und Zugtiere, sie erstreckt sich nicht auf Heilmittel, soweit solche nicht von approbierten Ärzten oder zu Desinfektionszwecken von Hebammen mitgeführt werden. Die Mitführung von Heilmitteln, deren Vertrieb in dem Staate, in den sie eingeführt

być wprowadzone, nie wolno zabierać ze sobą. Ponadto obowiązujące zakazy wwozu i wywozu nie będą stosowane do wypadków, przewidzianych w wymienionych artykułach.

IV.

Robotnicy.

Artykuł 12.

(1) Robotnicy, których miejsce zamieszkania w obrębie specjalnego pasa pogranicznego oddzielone jest granicą od miejsca ich zatrudnienia, będą mogli, udając się do pracy:

- a) zabierać ze sobą, bez opłaty cła, żywność na jeden dzień do ilości maksymalnej, ustalonej w ustępie 2 artykułu 3. Robotnicy, pozostający na miejscu swego zatrudnienia przez kilka dni roboczych będą mogli zabierać ze sobą żywność w ilości odpowiadającej liczbie tych dni roboczych oraz produkty służące do przygotowania strawy;
 - b) zabierać ze sobą, bez opłaty cła, swe narzędzia pracy pod warunkiem powrotnego ich przewozu.
- (2) Będą oni mogli zabierać, bez opłaty cła, do miejsc swego zamieszkania również zapomogi w naturze (deputaty), wydane im przez pracodawców.

V.

Przepustki graniczne.

Artykuł 13.

(1) Dla korzystania z ulg, przewidzianych powyżej, należy posiadać przepustkę, wystawioną przez właściwego starostę (landrata), w obwodach miejskich przez miejską władzę policyjną, a w okręgach z policją państwową przez kierowników tejsze, a wizowaną przez odnośną władzę miejsca zatrudnienia.

(2) Przepustka graniczna winna zawsze być zaopatrzoną w fotografię. Przepustka ta będzie się różniła co do koloru od karty cyrkulacyjnej i winna zawierać dane, niezbędne dla stwierdzenia tożsamości posiadacza, jak również wymienienie ulg, do których uprawnia. Jeśli przejście granicy dozwolone jest w pewnych wymienionych miejscach, będzie o tem uczyniona wzmianka na przepustce. Termin ważności przepustki ograniczony jest do roku kalendarzowego.

Artykuł 14.

W razie nadużycia przepustka graniczna będzie mogła być odebrana w każdym czasie zarówno przez władzę wystawiającą jak i wizującą, niezależnie od dochodzenia, spowodowanego przez nadużycie. Wymienione władze winny komunikować sobie wzajemnie niezwłocznie odebrane przepustki. Władza wystawiająca jest obowiązana na żądanie władzy wizującej, odebrania przepustki dokonać.

IV.

Arbeiter.

Artikel 12.

(1) Arbeiter, deren Wohnung innerhalb des Grenzbezirks durch die Grenze von der Arbeitsstätte getrennt ist können beim Überschreiten der Grenze auf dem Wege zur Arbeitsstätte:

- a) ihren Tagesmundvorrat in dem im Artikel 3 Absatz 2 vorgesehenen Höchstmasse zollfrei mit sich führen; Arbeiter, die mehrere Arbeitstage an der Betriebsstätte verbleiben, können den Mondvorrat in einem diesen Arbeitstagen entsprechenden Ausmass zollfrei mit sich führen, und zwar auch Rohstoffe, die zur Herstellung der Nahrungsmittel dienen;
- b) ihr Arbeitsgerät unter der Verpflichtung der Wiederausfuhr zollfrei mit sich nehmen.

(2) Ebenso können sie die ihnen von Arbeitgeber gewährten Deputate zollfrei nach Hause bringen.

V.

Grenzkarten.

Artikel 13.

(1) Zum Genusse der oben aufgeführten Vergünstigungen ist der Besitz einer Grenzkarte erforderlich, die von den zuständigen Starosten (Landrat), in Stadtkreisen von der städtischen Polizeibehörde, in Bezirken mit staatlicher Polizeiverwaltung von deren Leiter unter Gegenzeichnung der entsprechenden, für den Arbeitsplatz zuständigen Behörde ausgestellt wird.

(2) Die Grenzkarte ist stets mit Lichtbild zu versehen. Sie soll sich in der Farbe von der Verkehrskarte unterscheiden, die zur Feststellung der Persönlichkeit des Inhabers erforderlichen Angaben enthalten und einen Abdruck der mit ihr verbundenen Vergünstigungen aufweisen. Ist der Grenzübertritt an bestimmte Übergangsstellen gebunden, so ist auch dies auf der Karte zu vermerken. Die Gültigkeit der Karte soll auf ein Kalenderjahr beschränkt sein.

Artikei 14.

Die Grenzkarte kann im Falle eines Missbrauches, unbeschadet der durch den Missbrauch etwa eintretenden strafrechtlichen Folgen, den Berechtigten jederzeit sowohl durch die ausstellende wie durch die gegenzeichnende Behörde entzogen werden. Die vorbezeichneten Behörden haben sich gegenseitig Entziehung sofort mitzuteilen. Die ausstellende Behörde hat auf Ersuchen der gegenzeichnenden Behörde die Entziehung durchzuführen.

Artykuł 15.

(1) Przepustki graniczne wydawane będą tylko na zasadzie dowodów takich jak: paszporty, karty cyrkulacyjne i t. d. stwierdzających, że petenci są upoważnieni do przekraczania granicy, dzielącej obie części obszaru plebiscytowego.

(2) O ile przepisy ulgowe, przewidziane w artykule 6, dają posiadaczom przepustek granicznych możliwość przekraczania granicy w punktach innych niż zwykłe punkty przejściowe, dają one ipso facto możliwość przekraczania granicy i w zwykłych punktach przejściowych.

(3) Jeśli karta cyrkulacyjna jest wydana na zasadzie artykułu 270 Konwencji Górnośląskiej, prawo przekraczania granicy będzie mogło być ograniczone do punktów oznaczonych na przepustce granicznej. To ograniczenie będzie zaznaczone na karcie cyrkulacyjnej.

Artykuł 16.

Osoby, które zgodnie z postanowieniami niniejszego układu mają prawo do przepustki granicznej, nie posiadają zaś karty cyrkulacyjnej, lub też nie czynią zadość zwykłemu warunkowi wymaganemu dla jej otrzymania, będą mogły dla uzyskania karty cyrkulacyjnej skorzystać z artykułu 270 Konwencji Górnośląskiej. W wypadkach tych prawa, wynikające z karty cyrkulacyjnej, będą ograniczone w zasadzie do okręgu, w którym posiadacz karty uprawia swą działalność gospodarczą i do punktów przejściowych, odpowiadających tejże działalności.

Artykuł 17.

Straże ogniowe i kopalniane ekspedycje ratunkowe wzywane do niesienia pomocy wewnątrz specjalnego pasa pogranicznego i zaopatrzone w odpowiednie oznaki będą mogły przekraczać granicę nawet bez okazywania dowodów tożsamości. Winny one poddać się kierownictwu osoby właściwej wedle przepisów, obowiązujących na miejscu katastrofy, i wracać zaraz po wykonaniu swego zadania.

VI.

Postanowienia końcowe.

Artykuł 18.

Ułgi, wzmiankowane powyżej, będą mogły być ograniczone lub zniesione w każdym czasie ze względów policyjno-sanitarnych lub z powodu zaraz bydlęcych.

Artykuł 19.

Dyrekcje celne obu Państw ustalą, w razie potrzeby po uprzednim porozumieniu, niezbędne zarządzenia wykonawcze. Będą one mogły wydawać przepisy i zarządzenia bądź ogólne, bądź poszczególne, niezbędne dla zapobieżenia nadużyciu ulg, przewidzianych w niniejszym układzie. Będą one mogły, między innymi, porozumieć się odnośnie do pewnych kategorii ulg, w celu ograniczenia ich stosowa-

Artikel 15.

(1) Die Grenzkarten dürfen nur Personen erteilt werden, die auf Grund eines Ausweises (Pass, Verkehrskarte u. dergl.) zum Überschreiten der Grenze zwischen den beiden Teilen des Abstimmungsgebiets berechtigt sind.

(2) Soweit die diesen Personen auf Grund ihrer Grenzkarte zustehenden Erleichterungen gemäss Artikel 6 auch für andere als die gewöhnlichen Grenzübergänge gelten, erstreckt sich die Berechtigung zum Grenzübertritt ohne weiteres auch auf diese Stellen.

(3) Falls die bezeichneten Personen eine Verkehrskarte auf Grund des Artikel 270 des Abkommens über Oberschlesien erhalten, kann die Berechtigung zum Grenzübertritt auf die in der Grenzkarte freigegebenen Stellen beschränkt werden. Diese Beschränkung ist auf der Verkehrskarte zu vermerken.

Artikel 16.

Personen, die nach diesem Abkommen eine Grenzkarte erhalten können, aber keine Verkehrskarte besitzen oder nach den allgemeinen Bestimmungen sie nicht erhalten können, können erforderlichenfalls eine solche auf Grund von Artikel 270 des Abkommens über Oberschlesien erhalten. In solchen Fällen sind die Befugnisse aus der Verkehrskarte in der Regel auf den Teil des Grenzbezirks, in der der Berechtigte seine wirtschaftliche Tätigkeit ausübt, und auf die Übergangsstellen zu beschränken, die für diese Tätigkeit in Betracht kommen.

Artikel 17.

Feuerlöschmannschaften und Grubenrettungsmannschaften, die mit den entsprechenden Abzeichen versehen sind, ist zum Zwecke der Hilfeleistung innerhalb des Grenzbezirks das Überschreiten der Grenze auch ohne Ausweis gestattet. Sie sind verpflichtet, sich am Orte ihrer Hilfstätigkeit der Leitung der nach den dort geltenden Vorschriften zuständigen Stellen unterzuordnen und alsbald nach beendeter Hilfeleistung zurückzukehren.

VI.

Schlussbestimmungen.

Artikel 18.

Die vorstehenden Vergünstigungen können aus Gründen der Gesundheits- und Seuchenpolizei jederzeit beschränkt oder aufgehoben werden.

Artikel 19.

Die Zolldirektionsbehörden der beiden Staaten werden die erforderlichen Ausführungsbestimmungen, wenn nötig nach vorherigem Einvernehmen, erlassen. Sie sind auch berechtigt, allgemein und im einzelnen Fall die Anordnungen und Massnahmen zu treffen, die erforderlich sind, um eine missbräuchliche Ausnutzung der in diesem Abkommen vereinbarten Vergünstigungen zu verhindern. Insbesondere können

nia do niektórych dróg. Zarządzenia, wydane przez władzę jednej Strony, mogą uzyskać moc obowiązującą dopiero po upływie jednego tygodnia od chwili, kiedy zostały podane do wiadomości Stronie drugiej.

Artykuł 20.

(1) Układ niniejszy winien być ratyfikowany i dokumenty ratyfikacyjne winny być wymienione możliwie najrychlej. Układ wchodzi w życie z dniem wymiany dokumentów ratyfikacyjnych.

(2) Układ ten straci swą ważność z dniem 31 grudnia 1924 r., o ile oba rządy nie porozumieją się przed 1 października 1924 roku co do dalszego jego przedłużenia.

W dowód tego pełnomocnicy układ niniejszy podpisali i opatrzyli swemi pieczęciami.

Sporządzono w podwójnym pierwopisie po jednym w języku polskim i niemieckim.

Warszawa, dnia dwudziestego trzeciego lutego tysiąc dziewięćset dwudziestego czwartego roku.

(—) Dr. ZYGMUNT SEYDA
(—) Dr. PAUL ECKARDT
(—) Dr. GOTTFRIED SCHWENDY.

Protokół końcowy

do polsko-niemieckiego układu o górnośląskim pasie pogranicznym.

Przy podpisaniu w dniu dzisiejszym polsko-niemieckiego układu o górnośląskim pasie pogranicznym zgodzili się obustronni pełnomocnicy co do tego, że przepustki graniczne, ważne w dniu wejścia w życie układu tego, a wystawione na podstawie artykułu 250 Konwencji Górnośląskiej, pozostają w mocy do 31 grudnia 1924 roku i uprawniają do ulg, przewidzianych w nowym układzie.

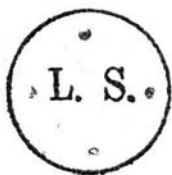
Warszawa, dnia dwudziestego trzeciego lutego tysiąc dziewięćset dwudziestego czwartego roku.

(—) Dr. ZYGMUNT SEYDA
(—) Dr. PAUL ECKARDT
(—) Dr. GOTTFRIED SCHWENDY.

Zaznajomiwszy się z powyższym układem, uznaliśmy go i uznajemy za słuszny, zarówno w całości, jak i każde z zawartych w nim postanowień, oświadczamy, że jest przyjęty, ratyfikowany i zatwierdzony i przyrzekamy, że będzie ściśle stosowany.

Na dowód czego, wydaliśmy akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Warszawa, dnia 15 lipca 1924 roku.

Przez Prezydenta Rzeczypospolitej Prezes Rady Ministrów:

Minister Spraw Zagranicznych:

(—) *Maurycy Zamoyski*

sie für gewisse Arten von Vergünstigungen den Verkehr, soweit erforderlich in beiderseitigen Einvernehmen, auf bestimmte Wege beschränken.

Artikel 20.

(1) Dieses Abkommen soll ratifiziert und die Ratifikationsurkunden sollen so bald wie möglich ausgetauscht werden. Das Abkommen tritt mit dem Austausch der Ratifikationsurkunden in Kraft.

(2) Das Abkommen tritt mit dem 31 Dezember 1924 ausser Kraft, falls sich die beiderseitigen Regierungen nicht vor dem 1 Oktober 1924 über seine Verlängerung verständigen.

Zu Urkund dessen haben die Bevollmächtigten das Abkommen unterzeichnet und mit ihren Siegeln versehen.

Ausgefertigt in doppelter Urschrift je in polnischer und in deutscher Sprache in Warschau am 23 Februar 1924.

(—) Dr. ZYGMUNT SEYDA
(—) Dr. PAUL ECKARDT
(—) Dr. GOTTFRIED SCHWENDY.

Schlussprotokoll

zu dem polnisch-deutschen Abkommen über den oberschlesischen Grenzbezirk.

Bei der am heutigen Tage erfolgten Unterzeichnung des polnisch-deutschen Abkommens über den oberschlesischen Grenzbezirk haben die beiderseitigen Bevollmächtigten sich dahin geeinigt, dass die beim Inkrafttreten des bezeichneten Abkommens gültigen, auf Grund des Artikel 250 des Abkommens über Oberschlesien ausgestellten Grenzkarten weiterhin bis zum Ablauf des 31. Dezember 1924 in Geltung bleiben und zu den nach dem neuen Abkommen an den Besitz einer Grenzkarte geknüpften Vergünstigungen berechtigen sollen.

Warschau, den 23, Februar 1924.

(—) Dr. ZYGMUNT SEYDA
(—) Dr. PAUL ECKARDT
(—) Dr. GOTTFRIED SCHWENDY.